

Αρχιτεκτονική Τοπίου

Διδάσκων: Ιωάννης Τσαλικίδης

Συνεργάτες: Ελένη Αθανασιάδου
Μαρία Λιονάτου
Ευθύμης Χαραλαμπίδης
Βασίλης Χαριστός

Τμήμα Γεωπονίας

Σχολή Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πρόγραμμα Επικαιροποίησης Γνώσεων Αποφοίτων ΑΕΙ (ΠΕΓΑ)

«Αστικές Αναπλάσεις & Πράσινος Σχεδιασμός»

Γ' Κύκλος / εαρινό εξάμηνο 2014 - 2015

Αρχιτεκτονική Τοπίου

B.

ανάλυση τοπίου

χωρο-χρονική καταγραφή και αξιολόγηση
περιβαλλοντικών και ανθρωπογενών παραγόντων

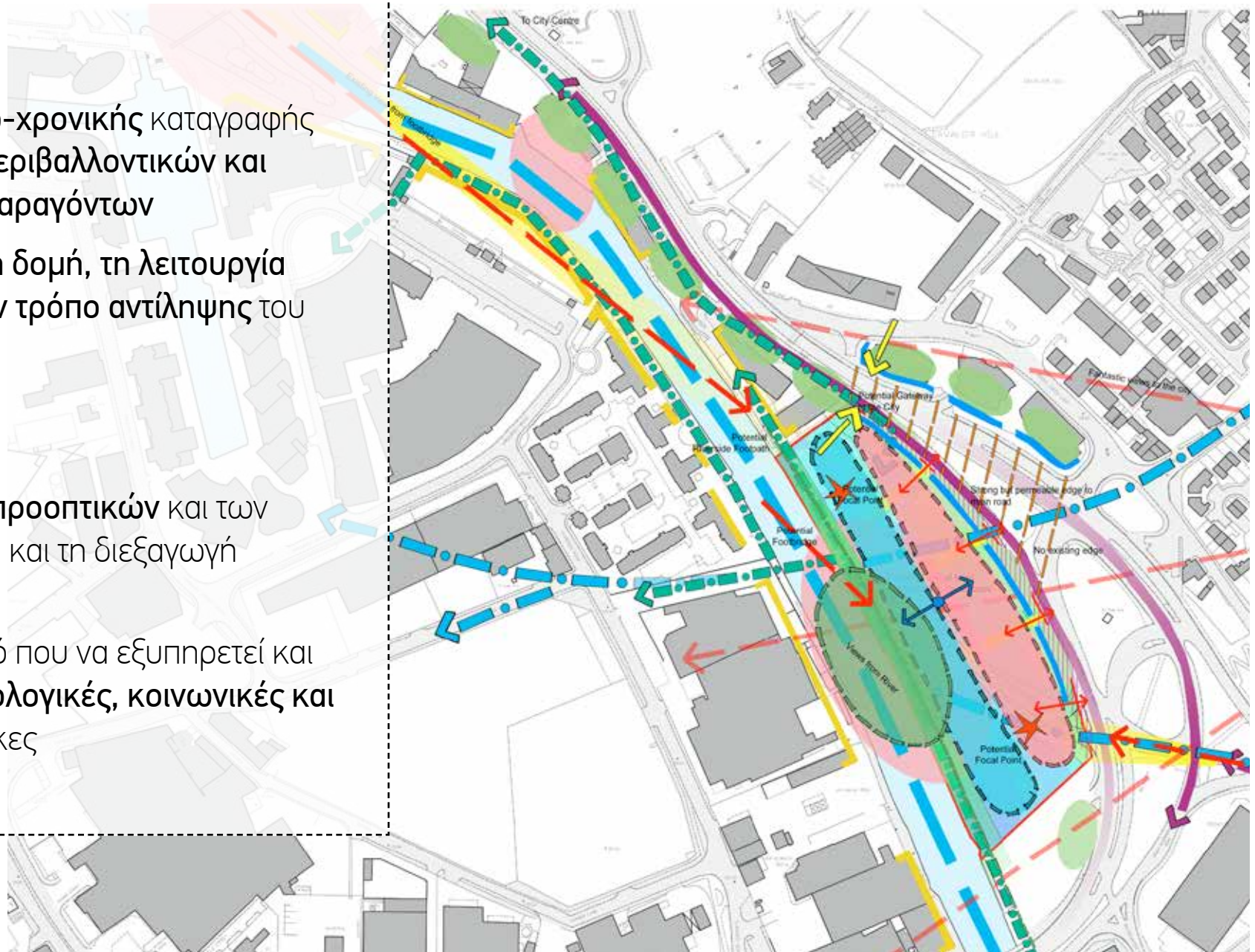
ανάλυση τοπίου

είναι

- η διαδικασία χωρο-χρονικής καταγραφής και αξιολόγησης περιβαλλοντικών και ανθρωπογενών παραγόντων
- που καθορίζουν τη δομή, τη λειτουργία - μεταβολή και τον τρόπο αντίληψης του τοπίου

με σκοπό

- την ανάδειξη των προοπτικών και των προβλημάτων του και τη διεξαγωγή συμπερασμάτων
- για έναν σχεδιασμό που να εξυπηρετεί και να προάγει τις **οικολογικές, κοινωνικές και οικονομικές** ανάγκες

κατηγορίες ανάλυσης τοπίου

---

01. ταυτότητα τοπίου

- θέση περιοχής
- χαρακτήρας περιοχής
- συσχετισμοί - ζώνες επιρροής
- ιστορικά - πολιτισμικά στοιχεία
- πληθυσμιακά - δημογραφικά στοιχεία

03. περιβαλλοντικοί παράγοντες

- τοπογραφία
- υδρολογία
- έδαφος
- βλάστηση
- μικροκλίμα

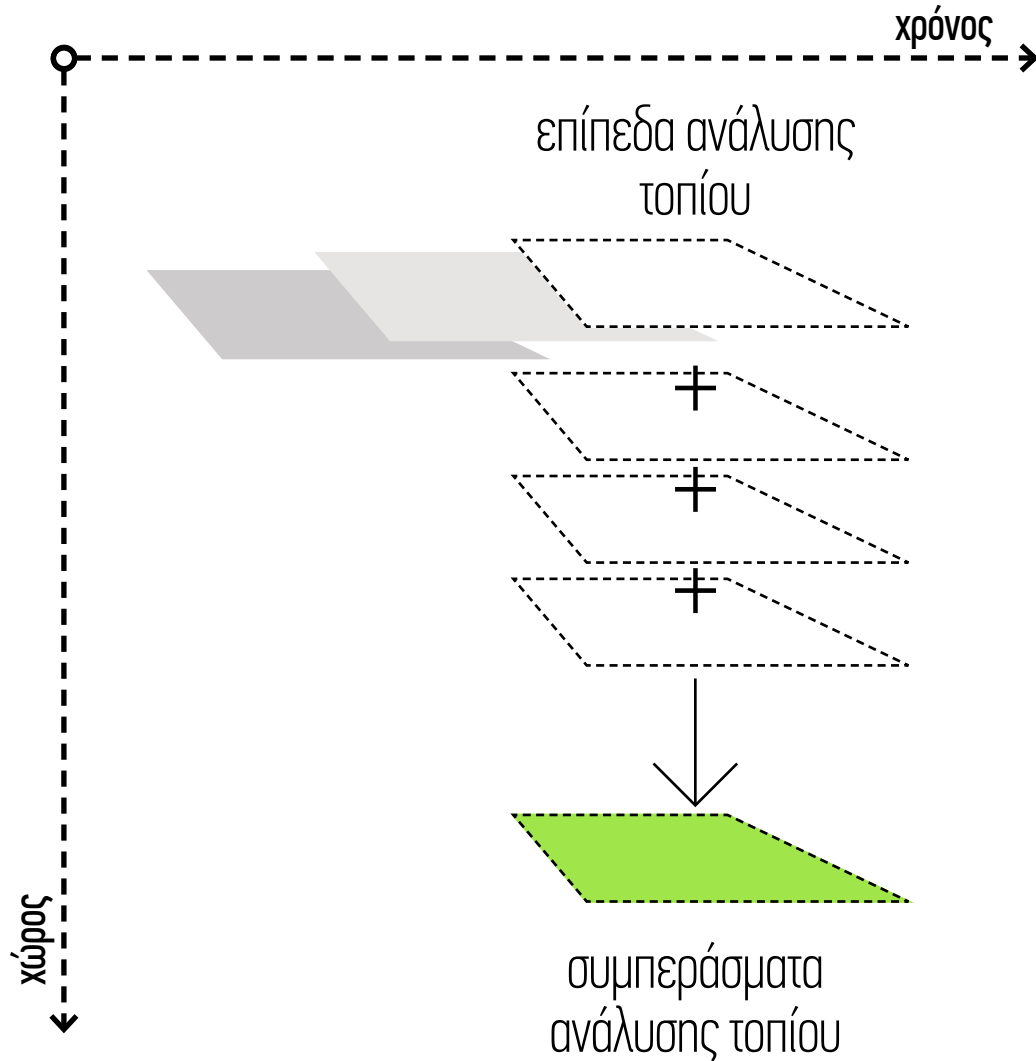
02. ανθρωπογενείς παράγοντες

- λειτουργίες - χρήσεις γης
- δίκτυα κυκλοφορίας
- κτιριακό υπόβαθρο
- αστικός εξοπλισμός
- δίκτυα υποδομής

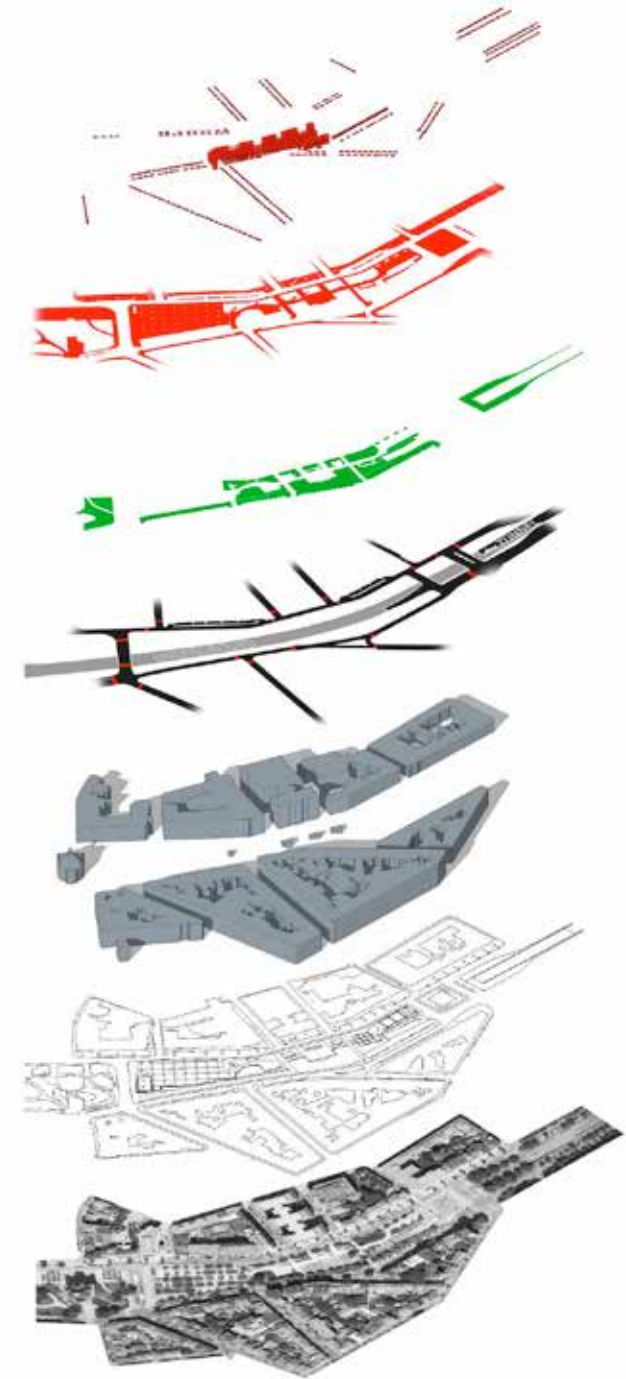
04. αντίληψη - χρήση τοπίου

- θέες
- αίσθηση χώρου
- θόρυβοι - οσμές
- χρήση χώρου
- κίνηση - πρόσβαση

μεθοδολογία ανάλυσης τοπίου

- υπέρθεση των στοιχείων της ανάλυσης με τη μορφή **αλληλοεπιδρόντων επιπέδων** (layers)

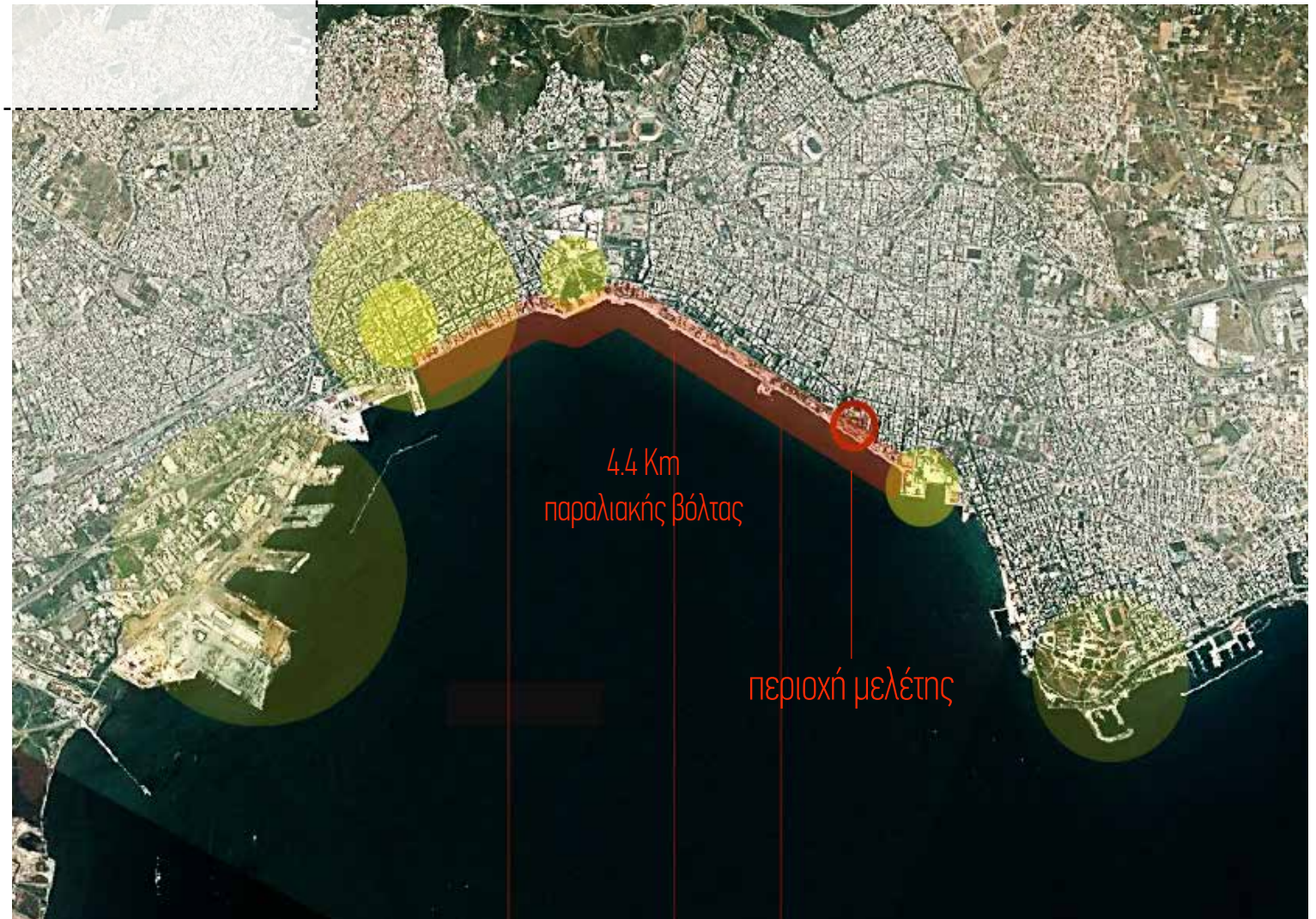
01.

ταυτότητα τοπίου

Θέση περιοχής

- εντοπισμός θέσης περιοχής μελέτης στα πλαίσια του ευρύτερου τοπίου

χαρακτήρας περιοχής

- προσδιορισμός χαρακτήρα τοπίου - το σύνολο των αναγνωρίσιμων στοιχείων που καθιστά ένα τοπίο **διακριτό σε σχέση με τα υπόλοιπα**
- ένταξη περιοχής μελέτης σε **πιθανές τυπολογίες τοπίου**

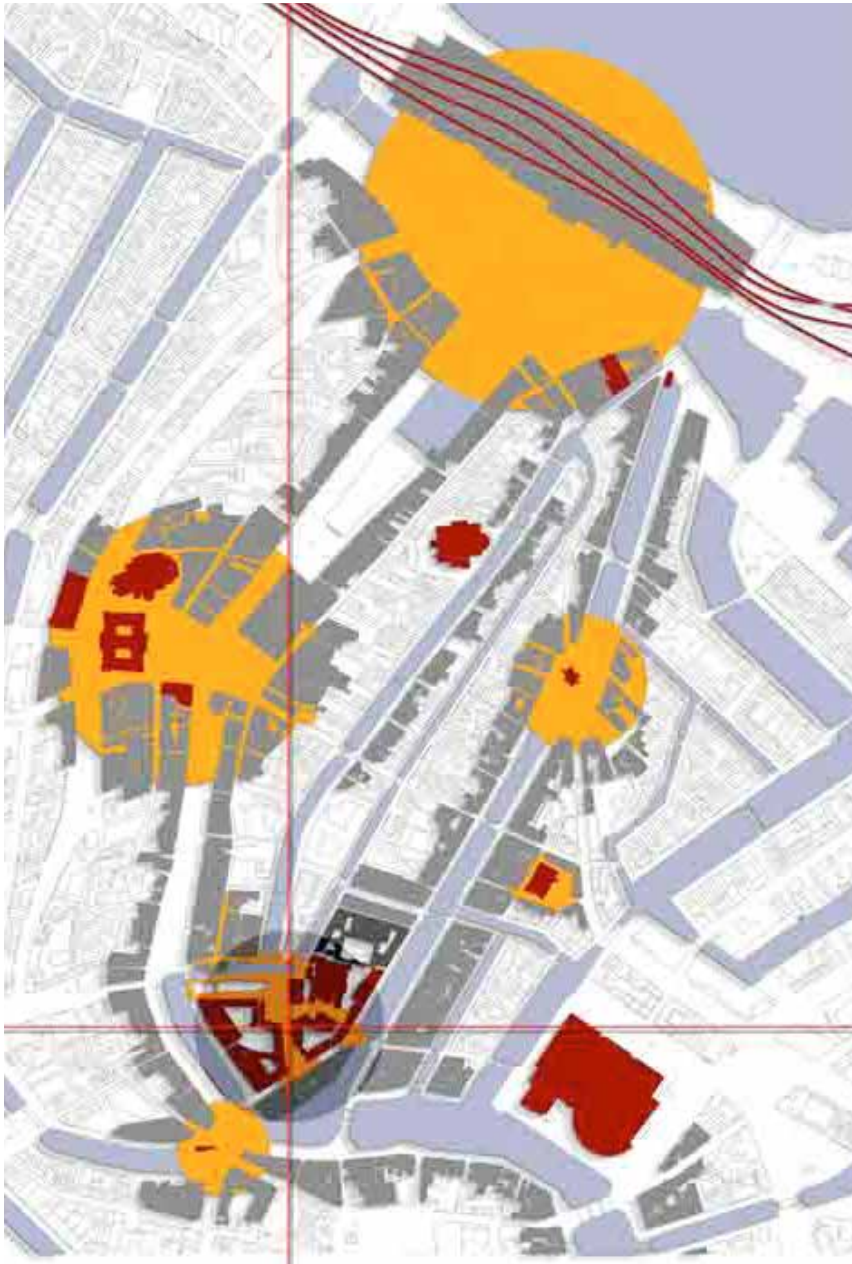
πάρκο γειτονιάς - αστικός χαρακτήρας

πευκώνας - μεσογειακός χαρακτήρας

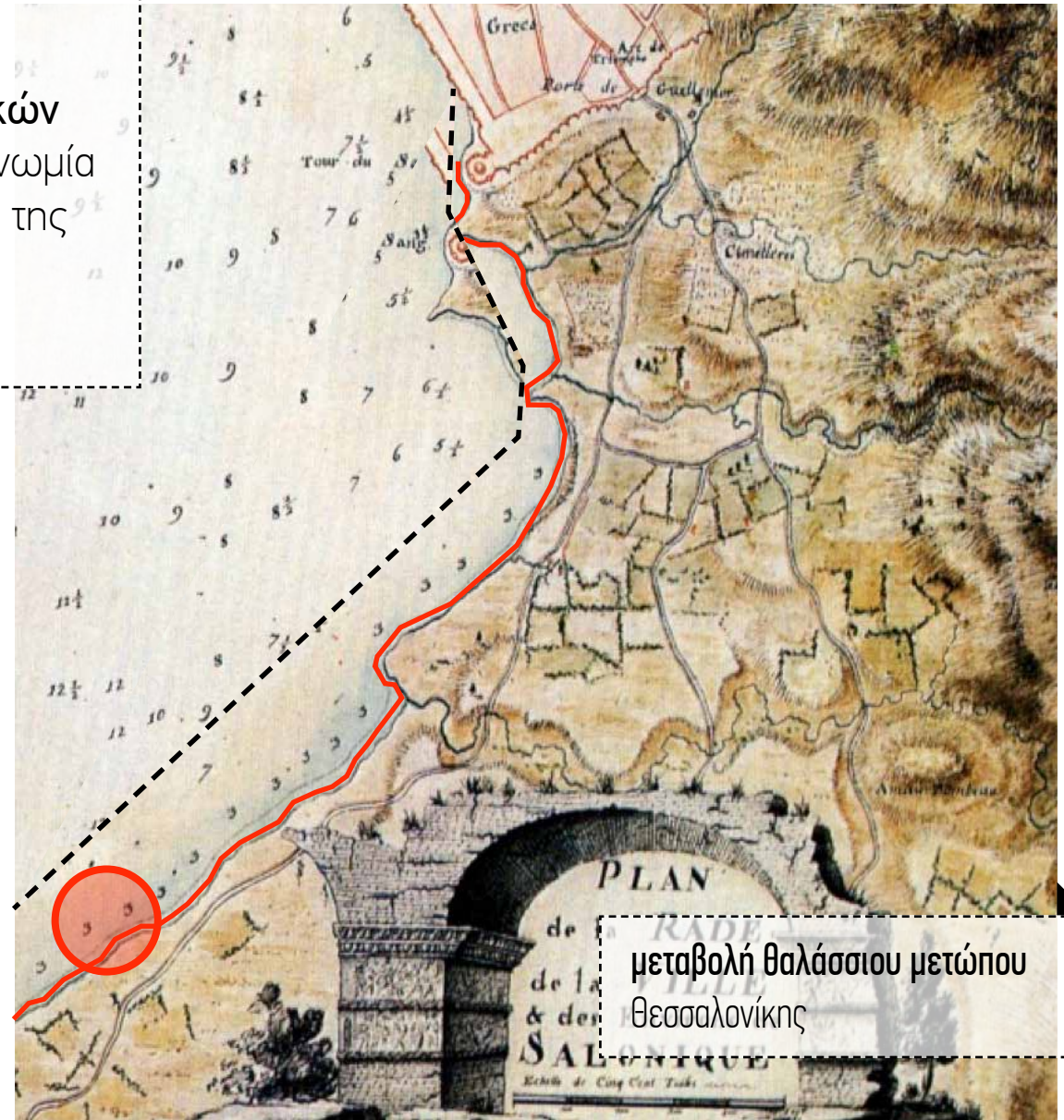
συσχετισμοί - ζώνες επιρροής

- συσχετισμός περιοχής μελέτης με **χώρους ανάλογων χαρακτηριστικών** στο ευρύτερο τοπίο
- αξιολόγηση **επιρροής γειτνιάζουσων περιοχών** σε σχέση με την περιοχή μελέτης

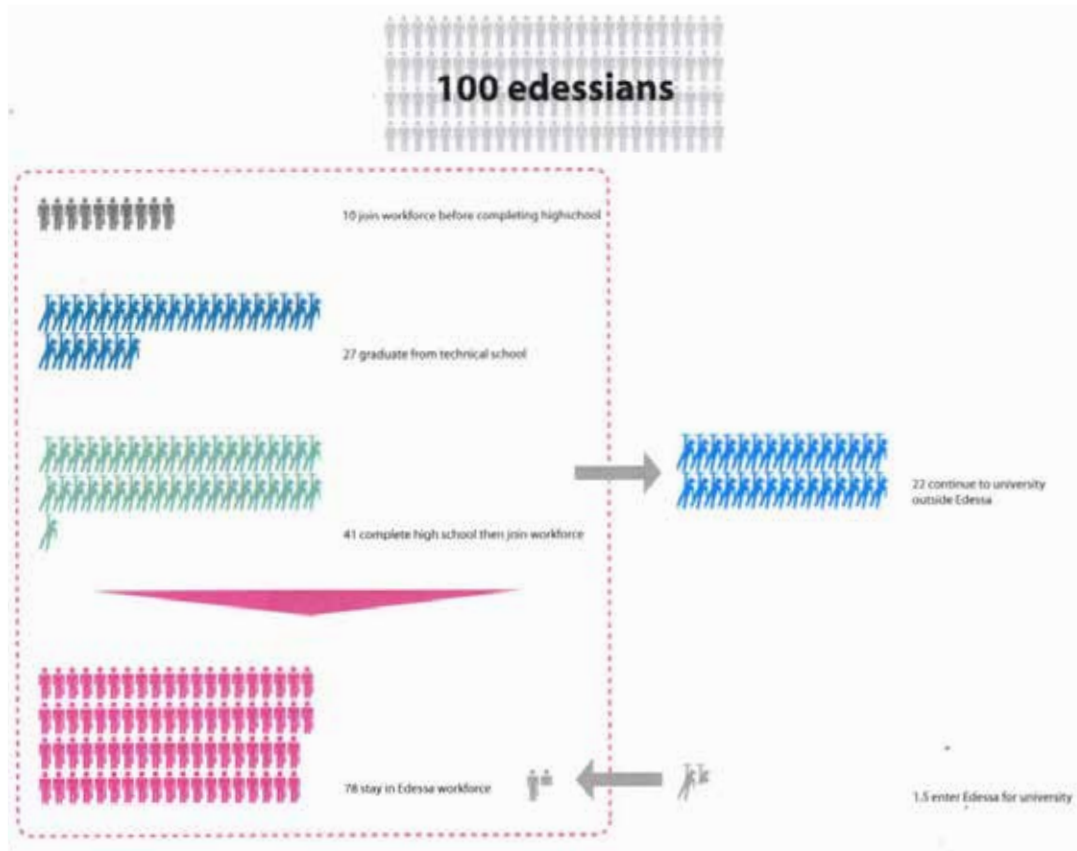
ιστορικά - πολιτισμικά στοιχεία

- κατανόηση **ιστορικής εξέλιξης του τοπίου** και του αντίκτυπού της στην περιοχή μελέτης
- καταγραφή **αξιόλογων ιστορικών και πολιτισμικών στοιχείων** (μνημεία, κοινή αρχιτεκτονική φυσιογνωμία κτιρίων κ.α.) τα οποία επιρρεάζουν το χαρακτήρα της περιοχής

μεταβολή θαλάσσιου μετώπου
Θεσσαλονίκης

κοινωνικά - δημογραφικά στοιχεία

- καταγραφή και αξιολόγηση **κοινωνικής σύνθεσης** του πληθυσμού που χρησιμοποιεί την περιοχή μελέτης
- αναγνώριση χαρακτηριστικών **κοινωνικών ομάδων** - έθιμα, παραδόσεις

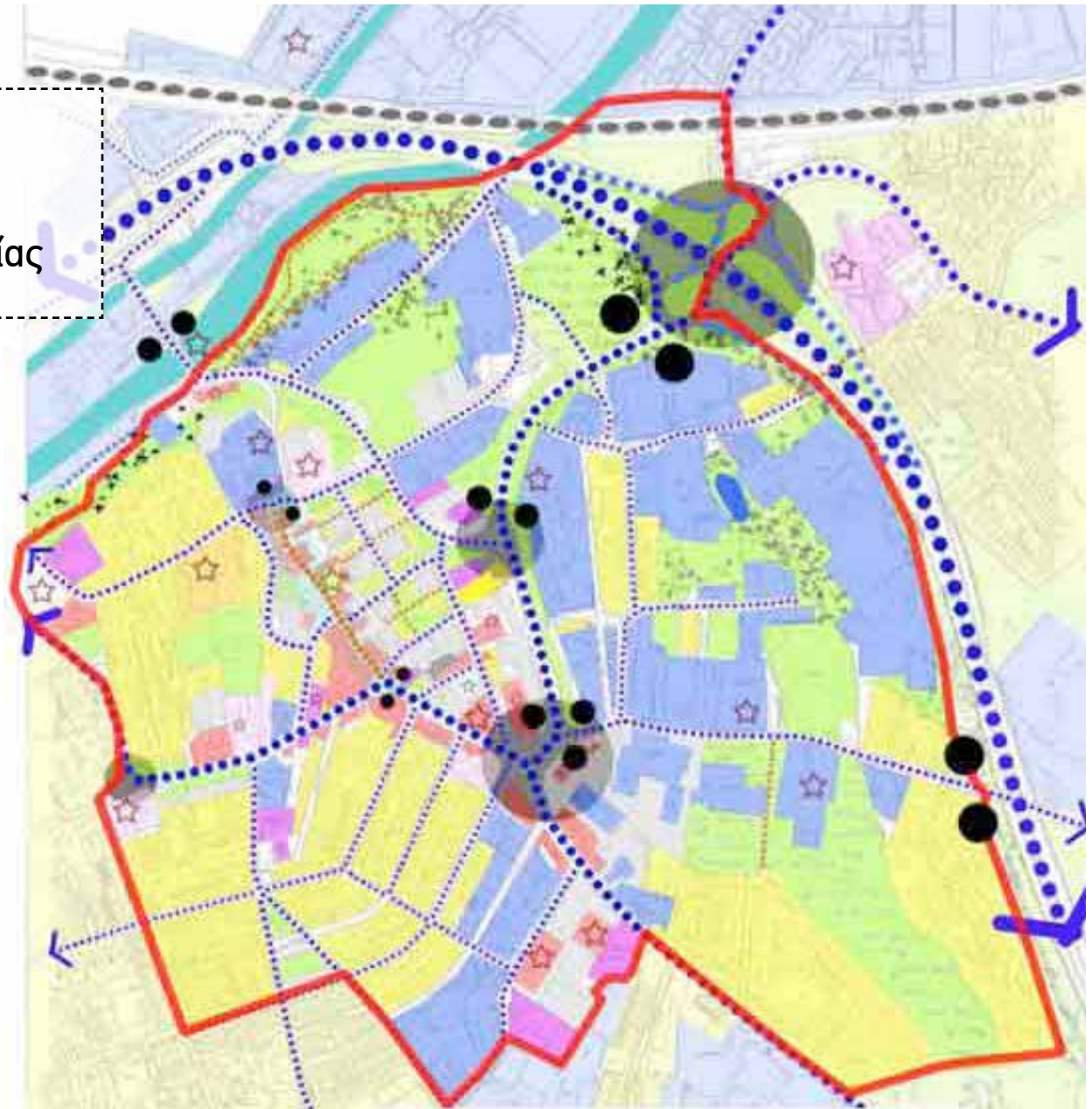
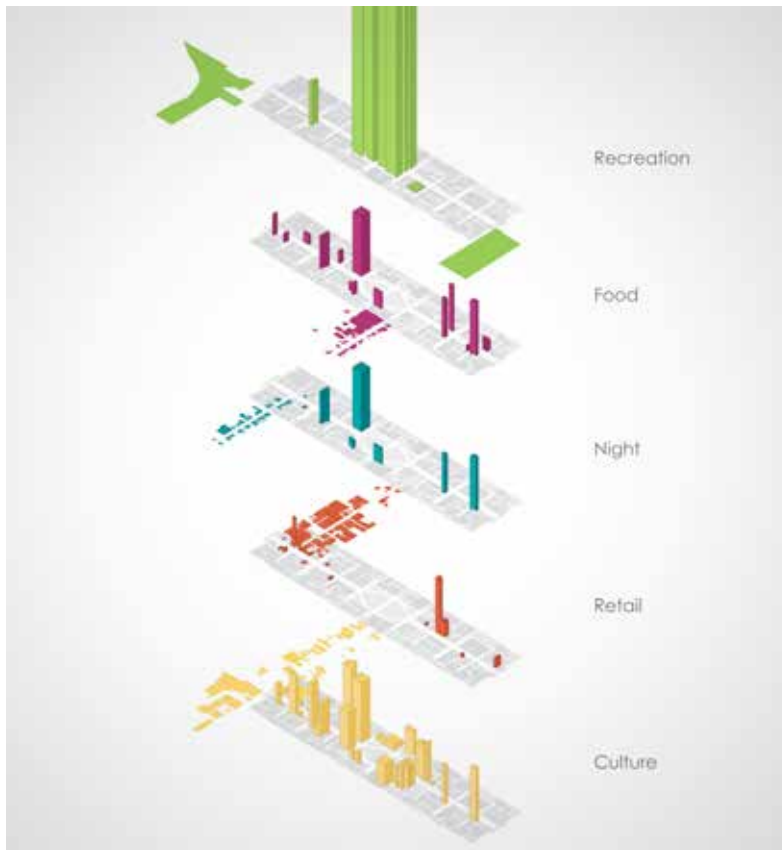
02.

ανθρωπογενείς παράγοντες

λειτουργίες - χρήσεις γης

- καταγραφή **χρήσεων γής** στην ευρύτερη περιοχή
- εντοπισμός λειτουργιών **κομβικής σημασίας**

Λειτουργίες - χρήσεις γης

- καταγραφή χρήσεων σε επίπεδο ισόγειων και ορόφων στα κτίρια που περιβάλλουν την περιοχή μελέτης

	ΚΑΤΟΙΚΙΑ
	ΑΝΑΨΥΧΗ
	ΕΣΤΙΑΣΗ
	ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΕΙΣ
	ΑΙΑΝΙΚΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
	ΑΙΑΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
	ΕΜΠΟΡΙΟ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ
	ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ - ΜΙΣΘΑΜΑΚΤΙΚΑ
	ΒΕΝΖΙΝΑΚΙΚΟ
	ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ
	ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
	ΑΠΟΘΗΚΗ
	ΕΚΚΛΗΣΙΑ
	P ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
	ΧΩΡΟΣ ΧΩΡΙΣ ΧΡΗΣΗ
	ΠΡΑΣΙΝΟ

ισόγεια

όροφοι

δίκτυα κυκλοφορίας

- ιεράρχηση δικτύων κυκλοφορίας **βάση φόρτου και σημασίας** για την περιοχική μελέτη
- καταγραφή πεζόδρομων - ποδηλατόδρομων
- **προσεγγισιμότητα περιοχής** - δημόσια συγκοινωνία, χώροι στάθμευσης, διαβάσεις πεζών

αστικός εξοπλισμός

- καταγραφή **αστικού εξοπλισμού** (καθιστικά, δάπεδα, φωτιστικά σώματα κ.α.)
- αξιολόγηση **αισθητικής και λειτουργικής αξίας**
- βαθμός συντήρησης

δίκτυα υποδομών

“πράσινες υποδομές” - κήποι βροχής
αντικατάσταση δικτύου αποστράγγισης

- καταγραφή θέσης, βάθους και κατάστασης δικτύων ύδρευσης, αποστράγγισης, ηλεκτρισμού κτλ.
- προοπτικές δημιουργίας δικτύων “πράσινων υποδομών” (π.χ. κήποι βροχής)

03.

περιβαλλοντικοί παράγοντες

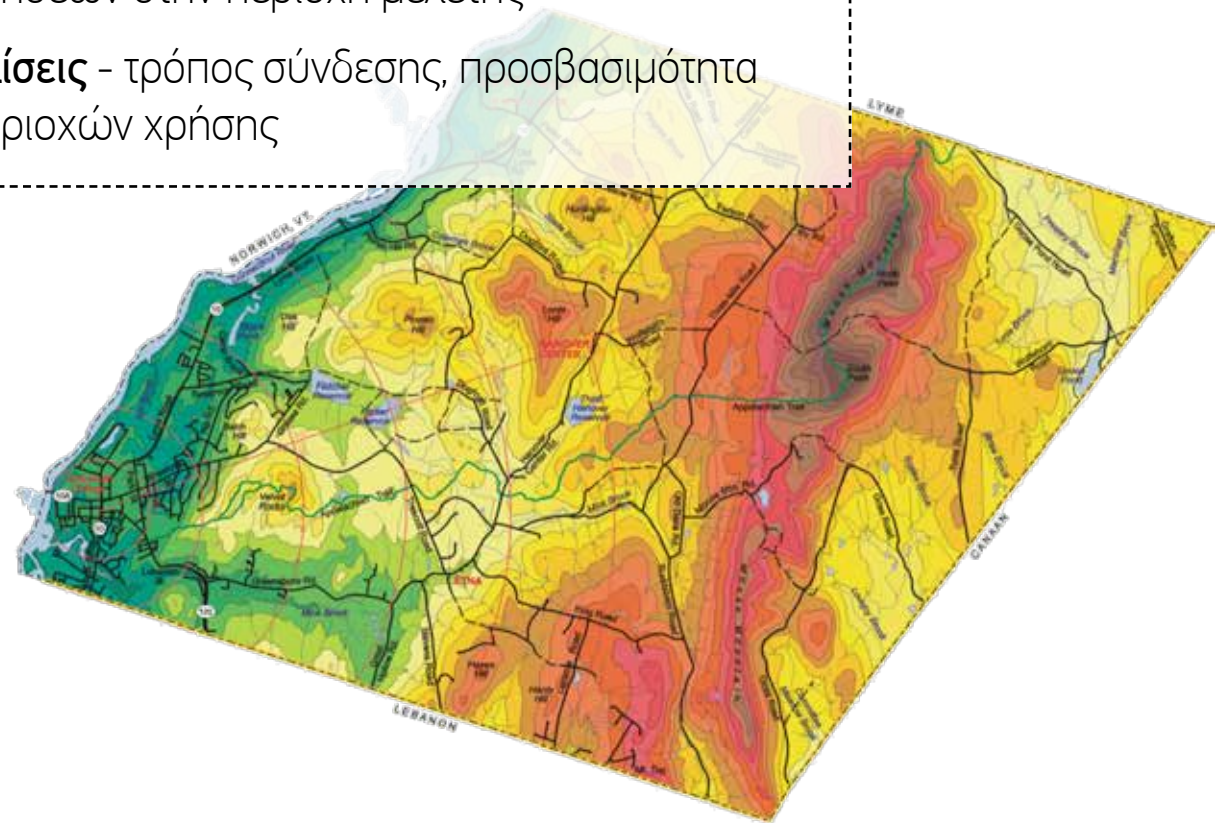

τοπογραφία

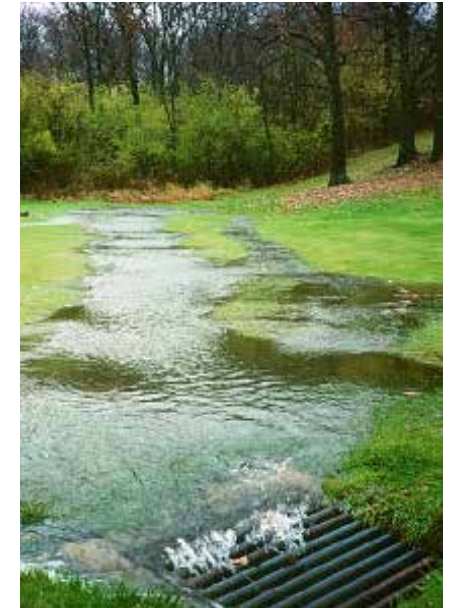
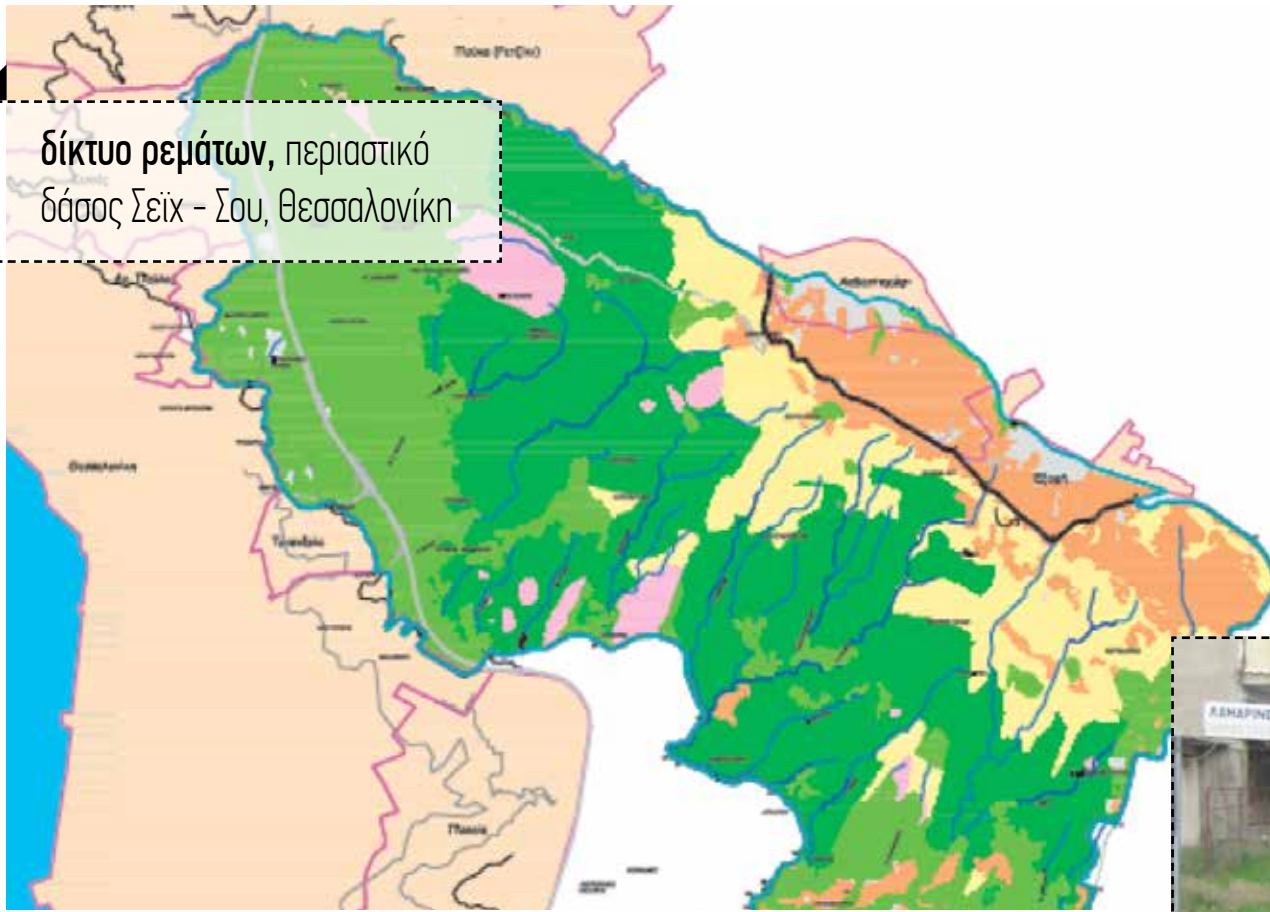
αστική σκάλα, Λιέγη, Γαλλία

- **τοπογραφία** - χωροθέτηση των προτεινόμενων χρήσεων στην περιοχική μελέτης
- **κλίσεις** - τρόπος σύνδεσης, προσβασιμότητα περιοχών χρήσης

υδρολογία

δίκτυο ρεμάτων, περιαστικό δάσος Σειχ - Σου, Θεσσαλονίκη

- καταγραφή υφιστάμενων και προυπάρχοντων υδάτινων σωμάτων
- έλεγχος ροής ομβρίων - πορεία υδάτων στράγγισης από και προς την περιοχή μελέτης

έδαφος

- προσδιορισμός **τύπου εδάφους** - αμμώδες, πηλώδες, αργιλώδες
- προσδιορισμός βάθους και τύπου **μητρικού πετρώματος**
- αξιολόγηση **καταλληλότητας εδάφους** - οξύτητα, γονιμότητα, σύσταση - για την παραλλαγή φυτεύσεων και κατασκευών

εδαφολογική τομή με τους χαρακτηριστικούς εδαφολογικούς ορίζοντες

χάρτης μητρικών πετρωμάτων, Ανατολική Θεσσαλονίκη

βλάστηση

- καταγραφή και **αναγνώριση** των υπάρχοντων φυτικών ειδών
- αξιολόγηση υπάρχοντων φυτικών ειδών - διατήρηση ή απομάκρυνση

βλάστηση

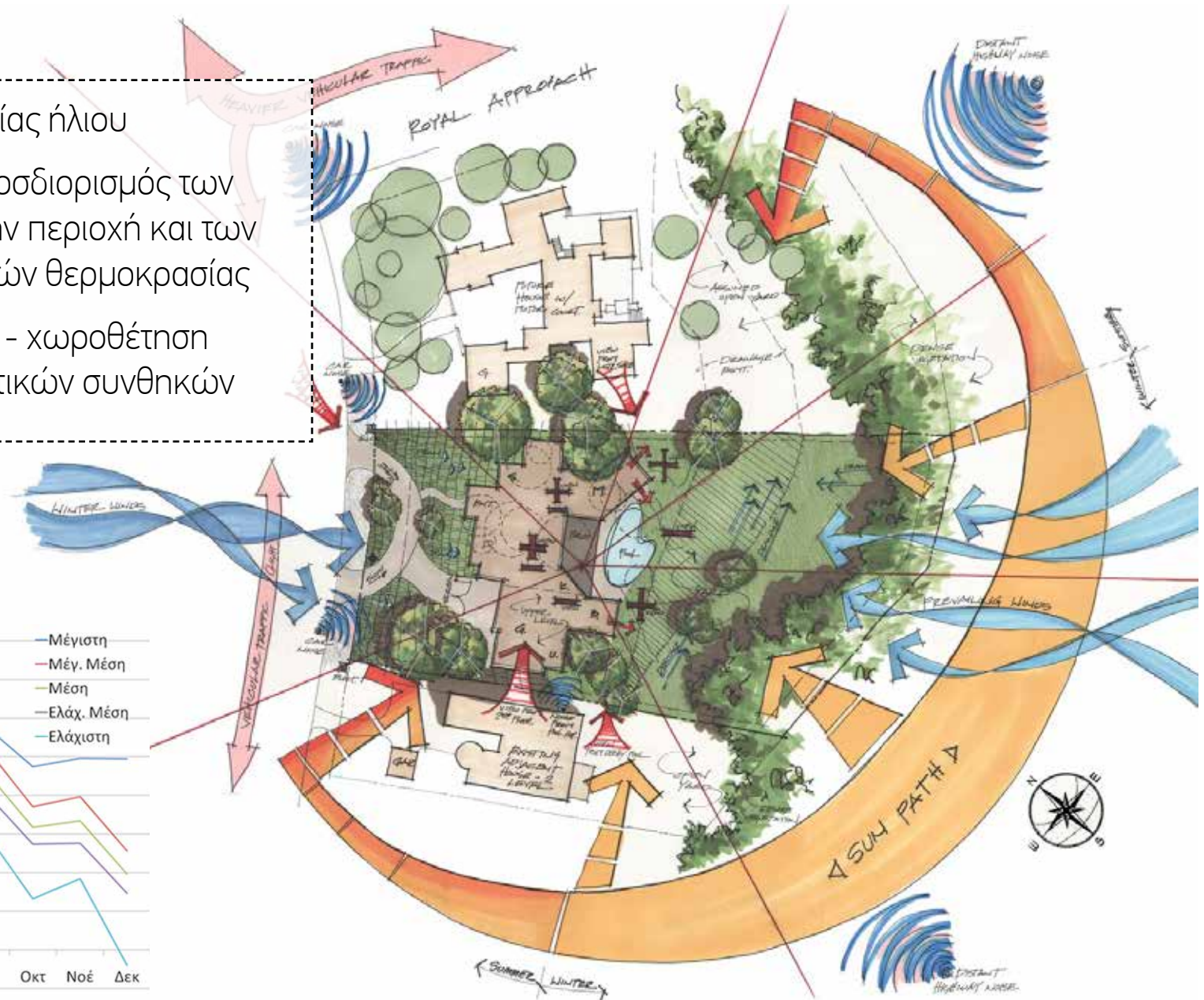
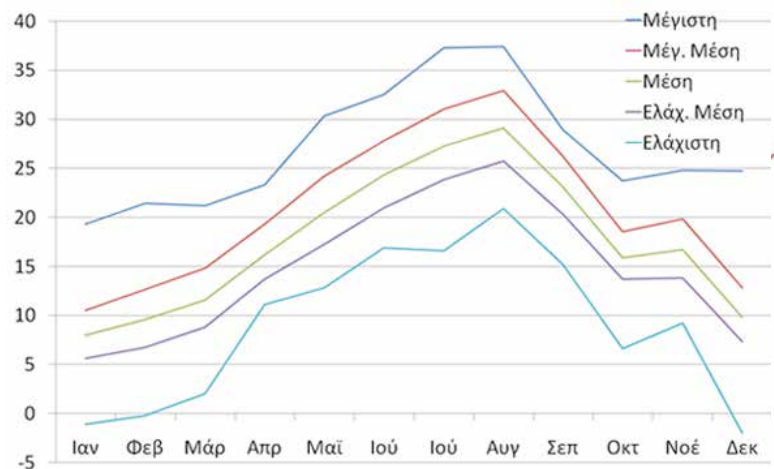
- επισήμανση **φυτοκοινοτήτων** **ιδιαίτερων χαρακτηριστικών** (συστάδες δέντρων ή θάμνων, δεντροστοιχείες κ.α.)
- αναγνώριση και αξιολόγηση πιθανών υφιστάμενων **οικοσυστημάτων**

μικροκλίμα

- **ηλιασμός:** καταγραφή πορείας ήλιου
- **άνεμος - θερμοκρασία:** προσδιορισμός των επικρατούντων ανέμων στην περιοχή και των μέγιστων και ελάχιστων τιμών θερμοκρασίας
- **επιλογή προσανατολισμού - χωροθέτηση** χρήσεων βάσει μικροκλιματικών συνθηκών

μικροκλίμα

πρωί

μεσημέρι

απόγευμα

καλοκαίρι

χειμώνας

- μεταβολή συνθηκών ηλιασμού στην περιοχή μελέτης στη διάρκεια της μέρας και του χρόνου

μικροκλίμα

- **εποχικότητα:** μεταβολή μικροκλιματικών συνθηκών στην περιοχή από εποχή σε εποχή
- επιλογή και **χωροθέτηση φυτεύσεων** (φυλλοβόλα - αειθαλή δέντρα)

Μάιος

Οκτώβριος

Δεκέμβριος

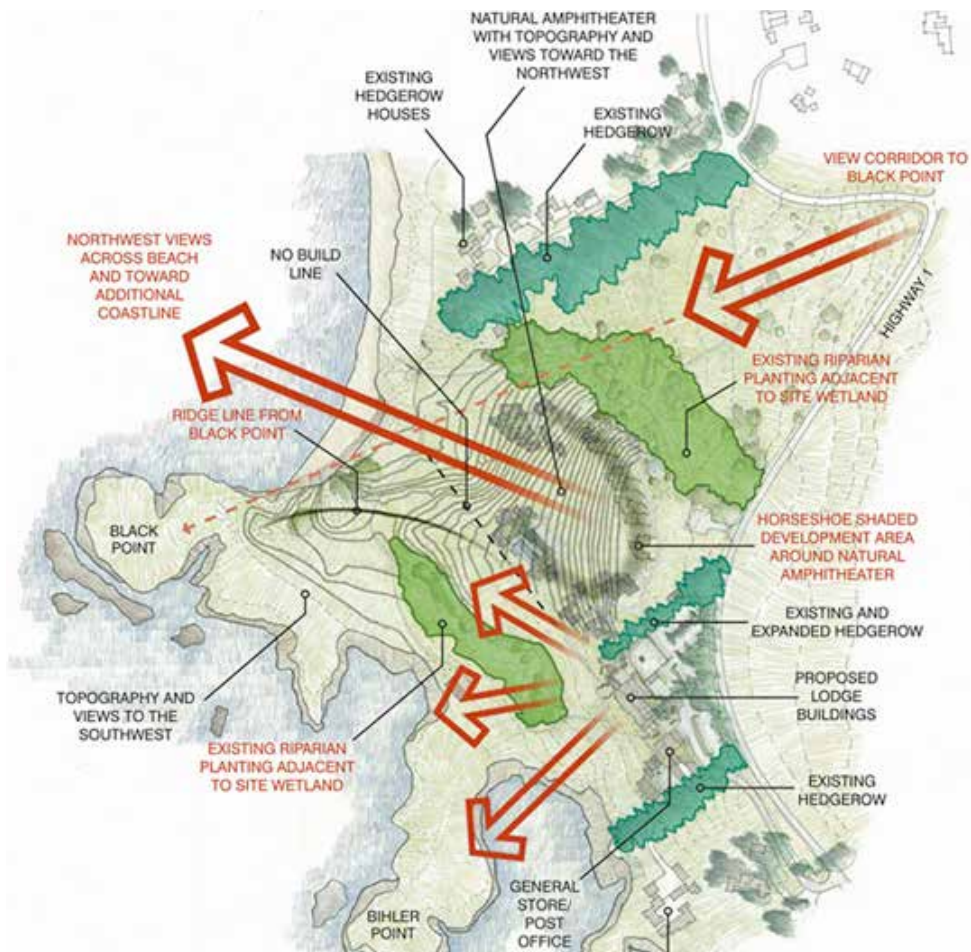
04.

αντίληψη - χρήση τοπίου

θέες

- καταγραφή θέας από και προς τη περιοχή μελέτης
- αξιολόγηση θέας σε σχέση με το επιθυμητό σχεδιαστικό αποτέλεσμα

θέα από την περιοχή μελέτης

θέα προς την περιοχή μελέτης

θέες

- αξιοποίηση “δανεισμένης θέας”
- επισήμανση - ανάδειξη σημείων οπτικής αναφοράς στον ορίζοντα

αίσθηση χώρου

- απόδοση **αίσθησης χώρου** (π.χ. περικόλειστος, εξωστρεφής, ευχάριστος, εγκαταλειμμένος κ.α.)
- καταγραφή **ενοτήτων χώρου** - ορίων και συνδέσεων

εξωστρεφής - ευχάριστος χώρος

περικόλειστος - εγκαταλειμμένος χώρος

αίσθηση χώρου

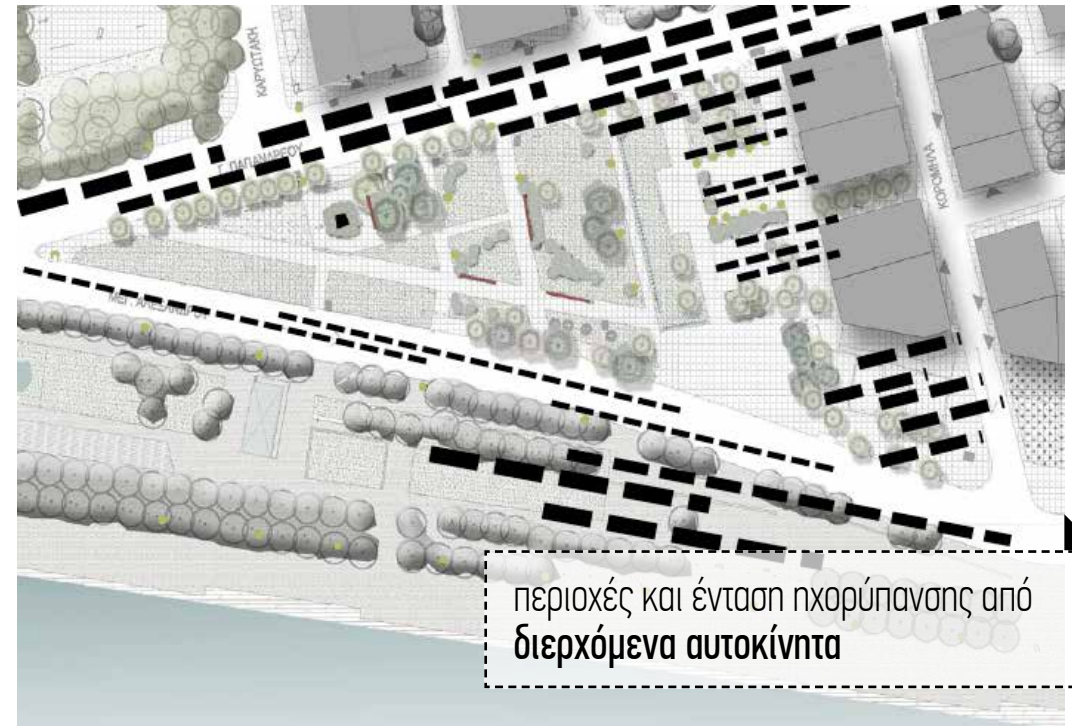
- καταγραφή μεταβολής της αίσθησης του χώρου σε **διαφορετικές χρονικές στιγμές** - ημέρα και νύχτα

θόρυβοι - οσμές

- αίσθηση χώρου με το **σύνολο των αισθήσεων** - αναγνώριση ευχάριστων ή δυσάρεστων **ήχων και οσμών**
- καταγραφή πηγών και έντασης **ηχορύπανσης**

η παρουσία **αρωματικών φυτεύσεων** προσδίδει μια επιπλέον διάσταση στην αίσθηση του χώρου

περιοχές και ένταση ηχορύπανσης από **διερχόμενα αυτοκίνητα**

χρήση χώρου

- αναγνώριση βασικών **περιοχών δραστηριοτήτων** και αντίστοιχων **ομάδων χρηστών** του χώρου
- καταγραφή **συχνότητας χρήσης** του χώρου

απουσία χρήσης χώρου

κίνηση - πρόσβαση

- καταγραφή εισόδων - σημείων πρόσβασης, πορειών κίνησης και χώρων στάσης στη περιοχή μελέτης

κίνηση - πρόσβαση

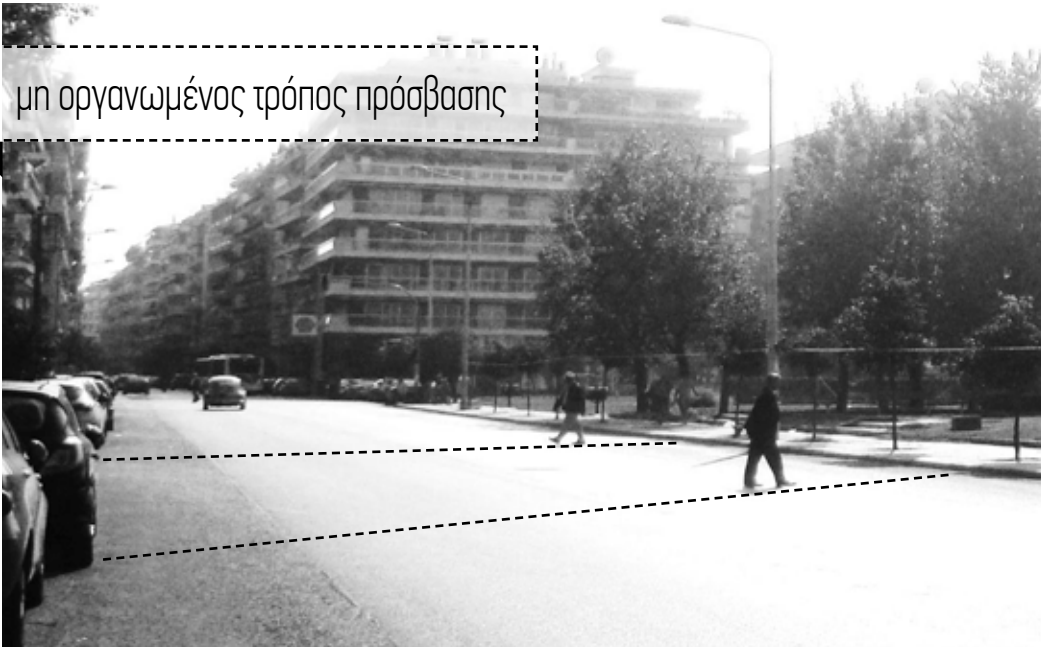
οργανωμένος τρόπος πρόσβασης

στάσεις δημόσιας συγκοινωνίας ως σημεία πρόσβασης

μη οργανωμένος τρόπος πρόσβασης

- **σημεία και τρόπος πρόσβασης** στην περιοχή μελέτης - καθοριστικής σημασίας για την αντίληψή της και τη σύνδεσή της με το ευρύτερο τοπίο